

Jakov Gotovac v Berlinu

19. marca je z velikim uspehom dirigiral v državni operi svojo opero „Ero z onega sveta“

Il compositore Jakov Gotovac — Skladatelj Jakov Gotovac

Ljubljana, 31. maja. Samo nekaj dni potem, ko je Lovro Matičič z največjim uspehom dirigiral berlinski Filharmonijski orkester in ko je bila prvič v Nemčiji izvajana Bersinova simfonijska skladba »Sončna polja« je doživel

Berlin novo sijajno manifestacijo velike umetniške moči južnih slovenskih narodov. 19. marca je dirigiral znani hrvatski skladatelj Jakov Gotovac v berlinski Državni operi svojo znano opero »Ero z onega sveta«. Ta komična opera v treh dejanjih ki je libreto za njo napisal tudi v Nemčiji dobro znani hrvatski pisatelj Milan Begović, po stari hrvatski narodni legendi, je doživela tudi po prvi vzporeditvi, ki je bila 2. novembra 1935. pod skladateljevim vodstvom v hrvatskem Narodnem gledališču v Zagrebu tako velik uspeh, da si je kmalu utrla pot tudi v inozemstvo. V Nemčiji je bila vzporedjena prvič 1938. v Karlsruhe, potem so jo pa sprejela v svoj repertoar tudi mnoga druga nemška operna gledališča.

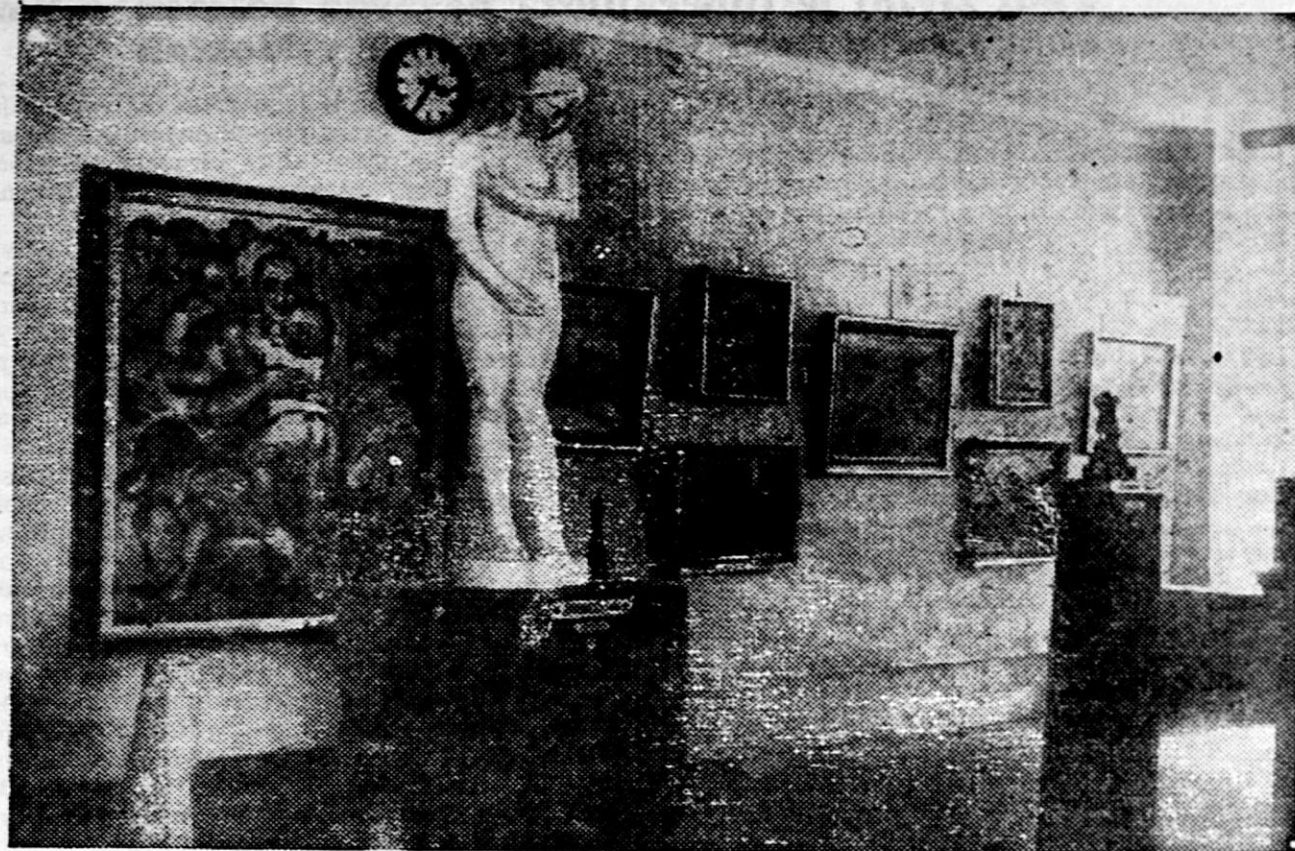
Lani v marcu je vzporedila Gotovčeva »Ero« tudi berlinska Državna opera, ki se je v blizu 200 letih svojega obstoja povzpela v vrsto najboljših nemških oper. Z njo se lahko primerjata samo dunajska in minchenska državna opera. S tem je bilo dano Gotovčevi operi največje priznanje. Berlinska državna opera je vzporedila Ero pod naslovom »Ero der Schein« s svojim najboljšim ansamblom in v zelo razkošni opremi. Uspeh ni izostal. Tako kritika kakor tudi občinstvo sta sprejela hrvatsko Narodno opero z največjim navdušenjem, tako da je »Ero« doživel vrsto uspešnih

vzporeditev. Ta izredni uspeh je utrdil Gotovčevu opero na repertoarju berlinske državne opere, tako da jo je vzporedila tudi letos.

Prvo letošnji vzporeditev je dirigiral sam skladatelj, ki ga je berlinska državna opera povabila v ta namen v Nemčijo. Pred razprodano hišo je ponovil »Ero« svoj veliki lanski uspeh. V glavnih vlogah so zopet nastopili najboljši berlinski pevci in pevke: Maria Müller, Peter Anders, Margarete Arndt-Oder, Eugen Fuchs in Karl August Neumann, so ponovno navdušili občinstvo s krasnimi narodnimi melodijami, ki krasi to v pravem pomenu besede narodno opero. Navdušenje občinstva je naraslo od dejanja do dejanja, višek je pa doseglo po sijajnem Kolu, s katerim se kakor je znano opera zaključuje.

Berlinski listi so posvetili uspešnemu Gotovčevemu dirigentskemu gostovanju, kakor tudi ponovni vzporeditvi njegovega »Ero« veliko pozornost. Soglasno so naglašali veliko bogastvo narodne melodije, na kateri je zasnovana vsa opera, kakor tudi mojstrsko interpretacijo, ki je dosegla višek v nepozabnem zaključku drugega dejanja, v sijajni imitaciji mlinskih koles. Gotovcu in pevcom so bile prirejene dolgotrajne navdušene ovacije.

Razstava „Slovenskega lika“

Pogled v razstavo »Slovenskega lika« v palači Bat'e — Uno sguardo all'esposizione dello »Slovenski lika« nel palazzo Bat'a

Ljubljana, 31. maja. Samo še nekaj dni bo odprta umetniška razstava »Slovenskega lika«, s katero so bile otvorene manifestacije slovenskega ustvarjalnega duha in slovenske volje do življenja, do višjega lepšega življenja, v novi domovini. Ob otvoritvi, ko so bili navzoči prvič zastopniki Visokega Komisarjata Ljubljanske province, je Lojze Perko zaključil svoj govor z besedami: »Samo majhen drobec smo v naši slavni novi domovini — domovini, ki je vse doslej oplajala ves svet s svojo kulturo in veličino. Domovina titanov Giotta, Tiziana, Rafaela, Michelangela! Sprejmi to prvo skromno umetniško razstavo Ljubljanske pokrajine v iskren in vdan poklon!«

Mnogi so se potrudili v palačo Bate in

si ogledali zanimivo razstavo z deli Franceta Kralja, Lojzeta Perka, Milene Dolganove, Vladimirja Jakiča in Ivana Strečka. Mojster France Kralj je pokazal svoje dovršene slike in svojo dovršeno plastiko, njegovi tovariši, ki so tudi njegovi učenci, so pokazali občudovanja vredne talente, ki jim obeta, najlepše v bodočnosti. Sveža, krepka, zdrave sile so se pokazale v njih delih.

Ceprav je bil obisk Ljubljancov in drugih gostov iz drugih italijanskih pokrajin zelo časten, vendar so še med nami ki niso utegnili obiskati doslej razstave. Prosimo jih, naj izkoristijo te zadnje dni in se potrudijo v palačo Bat'e na umetniško razstavo »Slovenskega lika«.

Senator profesor Pende o idealni ženski

Po njegovem mnenju ne zadostuje, da je ženska dobra žena in mati

A. L. Vigilio je objavil zanimive izjave, ki mu jih je dal italijanski senator prof. Pende, znanstvenik, zdravnik in učenjak, čigar medicinska odkritja so znana ne samo v Italiji, temveč tudi v tujini ter pričajo o genialni osebnosti profesorja Pendeja. Razgovor je nanesel na vprašanje o socialnem in kulturnem pomenu sodobne ženske glede na zahtevo, naj bi bila ženska predvsem žena in mati in da ji ne bi smelo biti dovoljeno kulturno in poklicno tekmovanje z moškimi.

Ni zadosti, da je ženska samo dobra žena in mati, — je odgovoril prof. Pende, imeti mora tudi zavest in kulturo, da izpolnjuje resno sveto materinsko poslanstvo. So tudi ženske, ki nimajo sreče biti žene in matere, ter se morajo zaradi tega lotiti produktivnega dela. Pri kulturni vzgoji ženske naj bi se zaradi tega predvsem vrednotila ženskost in dolžnost do dela, toda seveda do dela, ki je ženski primerno in kakršnega zahteva njen socialni položaj ter korporativna ureditev države kakršna je naša. Treba je za vselej odpraviti tri vrste žensk in sicer leno žensko, izkoriščevalko moškega, ki dela, in žensko, ki dela v škodo moškega. Modra ženska kulturna vzgoja to je posebna vzgoja ženskosti, bi morala ustvariti tip totalne ženske, to je ženske, ki vsem koristi s svojimi sposobnostmi kot žena in mati ali pa kot delavka v gospodarskem napredku in korist družine in naroda.

Se vedno se temeljito ne proučuje veda o ženski, ki bi morala obsegati obsežno področje ženskosti s stališča estetike, fiziologije, morale in razuma. Mnoge ženske se ne zavedajo, katere so estetične značilnosti ženskega telesa, katerega zaradi napačne prehrane ali s pretiranim sportom deformirajo. Glede fizioloških posebnosti je treba upoštevati, da ima ženska posebne sposobnosti za natančnost, skrbnost, potrpežljivost, živahnost, kar je vse potrebno za določena ročna dela. Žensko srce je altruistično in se rado žrtvuje in odpove, je torej sposobno za plemenite kreposti. Seveda so tudi izjeme in znamenje da ni rože brez trnja. Ženska je dostikrat suženj svojih instinktov, zapeljejo jo večkrat prelahko tiste slepe sile, ki jih imenujemo simpatija, fascinacija, občudovanje, torej sile, nad katerimi razum in logika nimata oblasti. Ženska kulturna vzgoja bi se morala zaradi tega ogibati vseh čutilcev, ki lahko izpričijo žensko fantazijo, njen instinkt in njeno domišljijo.

Na vprašanje, kdo je bolj inteligenčen,

ženska ali moški, je senator Pende odgovoril, da vprašanje ni dobro oblikovano. Ženski možgani se kakovostno razlikujejo od moških, vendar je dejstvo, da je ženska sposobna, da se povzpne do najvišjih sfer abstrakcije v mišljenju in da je s svojim razumom tudi stvariteljska. Koliko je žensk, ki so odlične slikarice in pisateljice, manj jih je pa, ki so se uveljavile v filozofiji, zgodovini in v glasbi. Zaradi tega pa ne smemo smatrati ženske za manj inteligentno, temveč upoštevajmo, da je ženska zelo prilagodljiva, da ima izredne sposobnosti za intuicijo, ki je posebna duhovna funkcija, katero pogrešamo mnogokrat celo pri genialnem moškem.

Kulturna ženska mora biti zaradi tega primerna njeni značilnosti in ne more biti enaka moški kulturi, ker obstoja sicer nevarnost, da se uniči glavna kvaliteta ženske to je njena ženskost. Prišel je čas, da spremenimo višjo izobrazbo tako, da ima ženska dostop samo do onih poklicev, za katere je po naravi zadostno usposobljena. Rad bi videl tudi, da bi se ustanovila univerzitetna fakulteta, na kateri bi ženska lahko promovirala v znanosti o ženski, o otroku, o domu in o ženskem delu. Prepričan sem, je zaključil senator Pende, da bi sleherni tako usposobljena in izobražena žena bila svojemu možu tudi sodelavka in opora pri vsakdanji borbi za življenje ali pa tudi iskra, ki vžiga nove luči, ki kaže nove osvoboditve človeški misli.

7 milijonov gobavcev

Nemška kolonialna medicina je dosegla v zadnjih desetletjih odločilne zmage nad tropičnimi boleznimi. Naj zadostuje, da omenimo odkritje zdravil proti malariji in proti spalnici boleznem, ki nista več najhujši šibi nad človeštvom.

Zdravljenje gobavih pa nikakor ni moglo doseči imeti večjih uspehov. Izračunali so, da je na svetu še vedno okrog 7 milijonov gobavih in glavno zdravilo teh nesrečnikov je še vedno njih ločitev od zdravil s pomočjo popolno izolacije, ki se prakticira že od nekdaj.

Zelo važno odkritje v borbi medicine proti gobavosti pa je objavil s svojimi sodelavci nedavno nemški kolonialni zdravnik dr. Manfred Oberdörfer. Ugotovil je, da obole za gobavostjo samo ljudje, katerih organizem je dedno izpostavljen okužitvi zaradi tega, ker so zauživali strup, ki se nahaja v nekih tropičnih rastlinah.

Zanimiv koncert

Ljubljana, 31. maja. Danes nastopi v frančiškanski dvorani tenorist Slavko Lukman. Kakor povsod, koder je nastopal, tako vlada tudi v Ljubljani zanj veliko zanimanje. Dobre kritike, ki jih dobiva ta pevec, so dokaz, da je njegovo stremenje opravljeno in da je užitek, ki ga nudi občinstvu s svojim prijetnim glasom vreden splošne pozornosti.

Slavko Lukman, tenorista che terrà stasera l'annunciato concerto nella sala del pp. Francescani — Tenorist Slavko Lukman, ki priredi drevi v frančiškanski dvorani že napovedani koncert

V Afriki preganjajo škorce

Škorci, ki prileti k nam navadno že v februarju, je v Afriki najmanj tako osovraženi in preganjan kakor pri nas vrabec. V Afriki se namreč zbirajo škorci v ogromnih jatah, ki letajo po olivnih vrhovih ter datljevih in mandljevih plantazah, kjer napravijo ogromno škodo. V Tunisu imajo celo posebno društvo za zatiranje škorcev.

„Gospa Luna“ — nov nemški film

Iz Berlina poročajo, da se je znani nemški komik filmski igralec Theo Lingner v zadnjem času popolnoma posvetil filmski režiji. Ima pa pogodbo s filmsko družbo »Tobias«, ki mu je naložila artistično vodstvo novega Tobiasovega filma z naslovom »Gospa Luna«. Vsebinska filma je narejena po istoimenski operi skladatelja Paula Linkeja. Glasbeni del opere sestavljajo ljudske operetne skladbe.

Clerre Mael:

Blodna ljubezen

Roman

Toda ah, čeprav sta bila oba prepričana o svoji ljubezni, nista bila tudi prepričana, da se ljubita in še v zadnjem trenutku, ko naj bi se pobotala, je stopil pred njune oči mučen spomin na preteklost, podoben strašilu, kakor da ju sili tajna moč sta istočasno vstala in molče je vzel vsak svoj svečnik.

Molče sta krenila iz jedilnice. Romain se je umaknil, da je mogla Jeanne prva na hodnik. V prvem nadstropju, kjer naj bi šla vsak v svojo sobo, sta se ustavila in si voščila lahko noč.

Jeanne se je opotekla in svečnik ji je padel iz rok. Bila bi se zgrudila, da je ni Romain prestregel.

Toda spomnil se je na njeno prvo omedlevalo. Z mišičastimi rokami je dvignil njeno krasno telo in jo nesel v njeno sobo. Zdaj mu ni bilo treba položiti jo na posteljo. Takoj se je zopet zavedla. Potok solz jo je obvaroval omedlevice.

Romain je stal kraj nje in jo gledal, kako joče. Malo prej sta bila vesela in srečna kakor dva otroka, naenkrat ju je pa zopet prešinila žalost. Skupaj sta vrgla raz sebe breme preizkušnje, ki sta jo bila sama povzročila, zdaj se jima je pa zdela še mnogo težja in mučnejša.

Romain se je dobro zavedal, kaj je povzročilo nenadno Jeannino slabost. Se nikoli ni videl lepšega bitja, lahko bi bil samo iztegnil roko in objel svojo ženo, vedoč, da bi se mu ne upirala.

Toda tega Romain ni hotel storiti. Čakal je, da izgovori Jeanne odločilno besedo, da mu ona iz lastne pobude stopi naproti.

Ni priznaval obsega svoje krivde, ni poznal pla-

62

hega neodločnega značaja svoje žene. Ni vedel, da ljubezen ne vprašuje po vzrokih, da zadostuje pogosto beseda, kretanja roke ali izprememba glasu za odločitev nad usodo vsega človeškega življenja.

A te kretanje roke Romain ni hotel napraviti, te besede ni hotel izgovoriti.

Občutek podrejenega pomena ga je naenkrat prešinil. Zdelo se mu je, da je smešen v tem položaju in sam ni vedel, kaj naj stori. Srce mu je prekipelo v sočutju, ki je bilo prav za prav prikrita ljubezen in prav dobro je čutil, da se ne jezi več.

Čemu torej to nasprotje med njegovim duševnim in telesnim stanjem? V tem trenutku bi bil rad preli svojo kri za to, da bi mu Jeanne pod vplivom svoje notranje pobude razprostrla roke in odprla srce. Videč svojo mlado ženo, je vroče želel, da bi ona dala pobudo za spravo.

Kar je vstala in se obrnila. Videl jo je vso objokano in še lepše kakor je bila v radosti. Objokanih oči je stopila k njemu in pokleknila. Prijela ga je za roko in mu jo poljubila. Romain je čutil, kako je njena krasna glavic, naslonjena na njegovo roko in kako mu jo obli-vajo njene tople solze.

To je gnilo in pretreslo Romaina v dno duše. Sklonil se je, da bi dvignil svojo mlado ženo.

— Kaj pa delate, Jeanne? — je vprašal z drhtečim glasom.

Počasi je obrnila svoje krasno, izmučeno obličje k Romainu.

— Saj sami dobro veste, Romain, — je odgovorila. Odpustčanja vas prosim. Ali smem upati, da mi boste končno odpustili?

Romain se je sklonil k nji in privil napol onesveščeno ženo k sebi. Vzklil se ji je izvi iz prsi in njeni zlati kodri so mu pokrili ramo.

— Tebi odpustim? — je vzklil ves v ognju. — Kaj nisi videla, da sem te oboževal.

Čutil je, kako drhti v njegovem objemu vse njeno mehko telo. Nekaj časa sta molčala v svoji nepisni sreči, potem je pa Romain rahlo poljubil njeno povešeno glavo in vložil v ta poljub vso svojo dušo.

Jeanne se je vzravnila in mu pogledala v obraz. Roke so ji omahnile in zadržala je.

To je bila samo slabost prvega trenutka.

Takoj nato se je znova prebudilo življenje v njenih črnih zenicah in začele so se v ognju, sežigajočem Romaina. Njene roke so se zopet dvignile in krepko jih je ovila okrog Romainovega vratu. Vso svojo dušo je položila v vzklil:

— O, kako te ljubim!

In vsa srečna v zavesti svoje ljubezni, svoje zopet najdene sreče, je nadaljevala:

— Glej, že tri leta pričakujem ta blagoslovljeni trenutek, že tri leta hrepenim po njem v svojih molitvah in malo je manjkalo, da nisem obupala. Mislija sem, da nikoli več ne napoti in raje bi bila umrla. Tri leta. Ne veš, koliko stoletij je to, če človek ljubi in trpi.

— Kaj misliš, da jaz nisem trpel? — je dejal Romain.

Smeje je odkimala z glavo.

— O, nikakor ne, to ni mogoče, to se ne da primerjati. Če bi bil ti pretrpel toliko kakor jaz, bi ne bil tako dolgo čakal.

Ni ji pustil še govoriti tako. In kakor tistega dne, ko je omedlela, jo je odnesel v njeno sobo. Zaljubljeni jo je poljubljal roko rekoč:

— Ker si tako širokogrudna, se boš morala nocoj zadovoljiti z mojo postrežbo, če potrebuješ komornico.

Jeanne ga je še zadnjikrat vikala.

— Kaj vam nisem povedala, Romain, da bi to odklonila, — je odgovorila veselo.

— Čuj, — je nadaljeval Romain. Nočem, da bi ta noč minila kakor vse druge. Šele od danes sva

mož in žena, moja Jeanne.

— Ko sem zvedel, da se odpeljeta Hermina in Rene v Italijo, mi je šinila v glavo nova misel. Ali naj ti jo povem?

— Da, da, — je vzklila Jeanne živahno.

— No, torej, je nadaljeval Romain in pomagal mladi ženi spraviti v red lase, obenem jo je pa vroče poljubljal, a ona mu je poljube vračala.

— V glavo mi je šinila misel, da bi najini služinčadi podaljšala dopust. Tudi midva kreneva na ženitovanjsko potovanje. To oznaniva z listkom na vratih in vrneva se... ko se ti bo zahotelo.

— Imenitno! — je vzklila Jeanne in zaploskala z rokami.

Naenkrat je pa obmolnila in našobila usta.

— Kaj se je pa zgodilo? — je vprašal Romain.

— Spomnila sem se, da odhaja prihodnji vlak šele ob šestih zjutraj.

— Dobro! S tem vlakom se odpeljeva. To bo mnogo bolj komično, saj se bo zdela, da sem te ugrabil.

— Kaj bova pa počela do šestih zjutraj? — je vprašala lokavo.

— Do šestih zjutraj? To te skrbi? — je vprašal z isto komično ceremonielnostjo.

Pokazal ji je z roko na sobo. Luč je dogorevala.

— Ah, — je dejala Jeanne, — druge sveče pa nimamo doma.

— Ne bilo bi lepo, če bi vzela Marijino ruto in budila ob dveh ponoči kramarja, da bi nama prodal svečo.

— To je v redu, — je pritrdil Romain. — Ugasniva luč in tako prištediva, kar nama je še ostalo od sveče, morda nama pride prav zgodaj zjutraj.

In oba sta se zasmejala. Romain je upihnil ogorak sveče in nočna senca je zagrnila Jeannino rdečico, ko je močno utripajočega srca omahnila v narotje svojega po ljubezni hrepenčnega moža.

K O N E C